

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Німецька мова і література, англійська мова»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – німецька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи теорії мовної комунікації
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Корольова Наталія Олександрівна
Контактний телефон викладача	099 08 40 968
Е-mail викладача	nataliia.korolova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні концепції і теорії комунікації німецької мови, специфіка фахової термінології, аналіз сучасних поглядів на різні мовознавчі проблеми, у тому числі дискусійного характеру. Зазначений курс спрямовано на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук, читання, реферування й аналіз спеціальної німецькомовної наукової літератури.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Курс «Основи теорії мовної комунікації» має на меті забезпечити студентів знаннями з теорії мовної комунікації німецької мови й необхідним мінімумом німецькомовної фахової термінології для розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем в галузі лінгвістики в процесі професійної діяльності або навчання, а також сприяти розумінню студентами філософських лінгвопрагматичних закономірностей та особливостей німецької мови, підвищити мовну компетенцію і загальну мовну культуру майбутніх фахівців, спонукати студентів до наукових досліджень у галузі теорії комунікації німецької мови. Основним завданням теоретичного курсу є семіотичний опис спектру мовленнєвих актів сучасної німецької мови відповідно до їх прикладного контексту вживання, застосування та гіпотетичного прогнозування й моделювання.</p>	
4. Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності

- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами, зокрема німецькою та другою іноземною.
- Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

5. Програмні результати навчання

- Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

6. Організація навчання

Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VII	035 Філологія	4	B
Тематика курсу			
	Кількість годин		
	Лекції	Заняття	Самостійна робота
Thema 1. Die Struktur und Hauptkomponenten der Kommunikation. Die Kommunikationsmodelle.	2		10
Thema 2. Der pragmatische Aspekt des Sprachzeichens.	2		6
Seminar 1. Theoretische und methodische Grundlagen der Kommunikation.		2	
Thema 3. Pragmatische Aspekte der Bedeutung des Wortes.	2		4
Thema 4. Sprechakt als Grundeinheit der sprachlichen Kommunikation. Klassifikation von Sprechakten.	2		6
Seminar 2. Sprechakttheorie. Lexikalische und pragmatische Bedeutung des Wortes.		2	
Thema 5. Die Theorie der Präsuppositionen. Konversationsmaximen	2		4
Thema 6. Die Begriffe Text und Diskurs aus pragmatischer Sicht. Diskurstypen. Der Begriff Deixis.	2		10
Seminar 3. Text und Diskurs. Grundlagen der Kommunikationsforschung.		2	
Thema 7. Die sozialen Rollen der Kommunikanten. Sprachliche Persönlichkeit.	2		6
Thema 8. Die Rolle der kommunikativen Strategien und kommunikativen Taktiken in der Kommunikation.	2		8
Seminar 4. Mündliche und schriftliche Kommunikation. Merkmale der Realisation von kommunikativen Strategien.		2	
Thema 9. Die wichtigsten Merkmale sprachlicher Manipulation in der Kommunikation.	2		4

Thema 10. Regulative Aspekte sprachlicher Kommunikation.	2		2
Seminar 5. Besonderheiten der manipulativen Einwirkung in der Massenkommunikation.		2	
Загалом	20	10	60

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Хід виконання студентами програми здійснюється за допомогою поточної і підсумкової форм контролю.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне та /або письмове опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами завдань для самостійної роботи; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи, підсумкове тестування, самостійну роботу.</p> <p>Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 60 балів Самостійна / індивідуальна робота – 20 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює 40 завдань (максимальна кількість балів – 20).</p>
Семінарські заняття	<p>Знання здобувача вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички,</p>

	<p>висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять і оцінюється в національній шкалі (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).</p> <p>Максимальна кількість 50 балів розраховується як середнє арифметичне усіх практичних занять з ваговим коефіцієнтом 5.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу враховується присутність студента / студентки на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента / студентки під час практичного заняття; результати відпрацювання занять, пропущених з поважної причини.</p> <p>Підсумкова контрольна робота (тест) базується на матеріалі, який був розглянутий на усіх лекціях та практичних заняттях, та проводиться на останньому практичному занятті у вигляді тесту у форматі «множинний вибір» на 40 запитань, кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна оцінка за тест – 20 балів.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма підсумкового контролю – залік. При виставленні залікової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p> <p>Складання заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 100 балів, мінімум 50 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за рейтингом, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск до складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань) або за відомістю № 3 при комісії.</p>
<p>8. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>	

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Корольова Н.О. Вступ до лінгвістичної прагматики: навчально-методичний посібник для студентів та магістрантів. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М. 2021., 156 с.
2. Корольова Н.О. Актуальні питання сучасної лінгвістики: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ:Видавець Кушнір Г.М., 2019. 248 с.
3. Корольова Н.О., Грималюк А.М. Лінгвопрагматичні особливості репрезентації образу України у заголовках гумористичних фейкових новин (на матеріалі ресурсу „Der Postillon“) *Folium*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. № 4. с. 127-134
4. Корольова Н.О., Грималюк А.М. Інтернет-мем як спосіб комунікації у цифровому середовищі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2023 № 59. С. 50-56
5. Дегтярова К.В. Основи теорії мовної комунікації. Навчально-методичний посібник. Полтава. 2012. 80 с. [<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5045/1/Degtyarova.pdf>]

Додаткова:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: ВЦ "Академія". 2004. 344 с.
2. Бацевич Ф.С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень. К.: ВЦ "Академія", 2008. 240 с.
3. Бацевич, Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів: Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. 247 с.
4. Голубовська І.О., Корольов Р.І. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики: курс лекцій. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 223 с.
5. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу. К.: Логос, 2004. 284 с.
6. Голубовська І.О. Мовна особистість як лінгвокультурний феномен. *Studia Linguistica*. К.: ВПЦ "Київський уні-верситет". 2008. Вип. 1. С. 25-33.
7. Почепцов. Г.Г. Теорія комунікації. К.: ВЦ "Київський університет", 1999. С. 75–126.
8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
9. Серякова І.І. Лінгвістичний аспект невербальної поведінки. *Наука і сучасність*. 2000. Вип. 1. Ч. 2. С. 241–250.
10. Helbig Gerhard. *Linguistische Theorien der Moderne*. Weidler Buchverlag. – Berlin, 2002. 394 S.
11. Levinson Stephen C. *Space in language and cognition: Explorations in cognitive diversity* Cambridge. 2003
12. Pearson Ch. *The Semiotic Paradigm View of Theoretical Semiotics // International Handbook of Semiotics / P. P. Trifonas (ed.)*. Toronto : Ontario Institute for Studies in Education University of Toronto, 2015. Pp. 135-181.
13. Tarasti E. *Sein und Schein: Explorations in Existential Semiotics*. Berlin : Walter de Gruyter GmbH, 2015. 478 p.
14. Turner M. *Compression and representation*. *Language and Literature*. 2006. Vol. 15(1). P. 17-27.

Викладач: к.ф.н., доцент кафедри німецької філології Корольова Наталія
Олександрівна